

Váš dopis zn./ze dne:

Vyřizuje/tel.:

Č. j.:

Mgr. Klára Bendová

MHMP 935371/2021

236 002 901

Sp. zn.:

Počet listů/příloh: **11/0**

S-MHMP 343913/2021

Datum:

25.06.2021

Rozhodnutí

Odbor živnostenský a občanskosprávní Magistrátu hlavního města Prahy přezkoumal na základě odvolání [redacted], nar. [redacted], trvale bytem [redacted], [redacted] právně zastoupené advokátem [redacted] se sídlem [redacted], rozhodnutí odboru matrik Úřadu městské části Praha 1 (dále jen „správní orgán prvního stupně“) ze dne 23. 2. 2021, č. j. UMCP1 137430/2021/frš, kterým byla zamítnuta žádost shora jmenované o vydání osvědčení o státním občanství České republiky pro nezletilého [redacted], nar. [redacted], trvale bytem [redacted], [redacted], podaná podle ustanovení § 42 zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky), a rozhodl **takto**:

podle ustanovení § 90 odst. 1 písm. b) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, se odvoláním napadené usnesení správního orgánu prvního stupně **ruší** a věc se **vrací** správnímu orgánu prvního stupně k novému projednání.

Odůvodnění

Rozhodnutím správního orgánu prvního stupně ze dne 23. 2. 2021, č. j. UMCP1 137430/2021/frš, byla podle ustanovení § 47 zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky), zamítnuta žádost [redacted] o vydání osvědčení o státním občanství České republiky pro nezletilého [redacted] podaná podle ustanovení § 42 zákona o státním občanství České

republiky. Žádost byla podána u správního orgánu prvního stupně právním zástupcem žadatelky dne 19. 2. 2021.

V odůvodnění napadeného rozhodnutí správní orgán prvního stupně především uvedl, že u nějí paní [redacted] podala prostřednictvím advokáta dne 19. 2. 2021 žádost o zjištění státního občanství a vydání osvědčení o státním občanství České republiky. K žádosti byl přiložen rodný list nezletilého [redacted] opatřený apostilou a překladem vyhotoveným českým soudním překladatelem, rodný list žadatelky, rodný list matky dítěte opatřený apostilou a překladem vyhotovený českým soudním překladatelem, český cestovní pas žadatelky, plná moc udělená advokátovi [redacted] souhlas se zákonným rodičovstvím [redacted] a souhlas se zákonným rodičovstvím [redacted].

Správní orgán prvního stupně dále konstatoval, že ve věci žádosti o vydání osvědčení o státním občanství České republiky nezletilého [redacted] již bylo pravomocně rozhodnuto dne 23. 8. 2019. Rozhodnutí č. j. UMCP1 351829/2019 o nevyhovění žádosti o vydání osvědčení o státním občanství České republiky bylo vydáno dne 23. 8. 2019 a právní moci nabylo dne 13. 9. 2019. Ze spisového materiálu vyplývá, že správní orgán prvního stupně provedl ve spolupráci s Krajským úřadem Středočeského kraje šetření. Krajský úřad Středočeského kraje ve svém sdělení uvedl, že paní [redacted] neprochází jím vedenou evidencí fyzických osob, které nabyly nebo pozbyly státní občanství České republiky a osob propuštěných ze státního svazku.

Správní orgán prvního stupně dále uvedl, že nezletilý [redacted] se narodil dne [redacted] v [redacted] – Spojené království, britské státní občance [redacted], nar. [redacted] v [redacted] – Spojené království. Z předložených dokladů a prohlášení vyplývá, že nezletilý nabyl britské občanství. V britském rodném listu nezletilého je jako rodič (na místě otce) uvedena státní občanka České republiky paní [redacted], nar. [redacted] v [redacted].

Správní orgán prvního stupně konstatoval, že ve věci zapisování rodičů do rodných listů oslovil odbor matrika Úřadu městské části Brno-střed Velvyslanectví Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku v Praze. Ze sdělení týkajícího se britských rodných listů vydaných v Anglii/Walesu vyplývá, že požadavky ve Velké Británii jsou na rodiče stejného pohlaví zcela shodné jako na rodiče opačného pohlaví. Při registraci dítěte musí matriční úředník stanovit, zda jsou spolu rodiče sezdání nebo žijí v registrovaném partnerství. Rodiče nezletilého [redacted] nejsou sezdání, ani nevstoupili do registrovaného partnerství. V takovém případě jsou oba rodiče uvedeni jako informátoři a osvědčili podpisem správnost uvedených údajů.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "občanský zákoník"), v § 775 výslovně stanoví, že matkou dítěte je žena, která dítě porodila. Pro rozhodnutí otázky mateřství je jedinou relevantní skutečností porod. Jedná se o ustanovení kogentní, a jelikož se od kogentní normy nelze odchýlit ani jednostranně (např. vzdáním se dítěte nebo jeho opuštěním) ani smluvně, jedinou možností, jak se může sociální, případně biologická matka stát také právní matkou, je v České republice osvojení. Matkou nezletilého je

paní [REDAKCE]. Současná právní úprava dosud neřeší uznání rodičovství druhým partnerem/partnerkou viz část druhá občanského zákoníku - Hlava II, Díl 2 Poměry mezi rodiči a dítětem, oddíl 1 Určování rodičovství.

Správní orgán prvního stupně dále konstatoval, že k platnosti určení rodičovství postačuje, stane-li se dle právního řádu státu, v němž došlo k prohlášení o uznání rodičovství (myšleno nejen v rámci soudního řízení, ale například i prohlášením učiněným před matričním úřadem) - § 54 odst. 3 věty první zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o mezinárodním právu soukromém“). Pokud by při posuzování věci na základě těchto kolizních norem bylo vhodné vzít v úvahu vhodnost aplikace cizího právního řádu, zřejmě by bylo odůvodněné aplikovat ustanovení upravující tzv. výhradu veřejného pořádku. Právního předpisu cizího státu nelze podle ustanovení zákona o mezinárodním právu soukromém použít, pokud by se účinky tohoto použití přičily veřejnému pořádku. S použitím zahraničního práva je spojeno nebezpečí, že mohou být porušeny základní principy právního řádu státu, v němž se o uznání žádá. Proti takovým účinkům je nutné se bránit a takovou obranu poskytuje toto ustanovení o veřejném pořádku. V zákoně jde o veřejný pořádek z hlediska českého státu a českého právního řádu. Ustanovení neukládá, aby byly hodnoceny právní předpisy cizího státu, jejichž vydávání je projevem svrchovanosti státu. Je však nutné hodnotit účinky, které v tuzemsku vyvolá použití těchto předpisů. Ustanovení brání jen takovým účinkům, které jsou v rozporu například se základními zásadami právního řádu, nikoliv tedy s každou kogentní normou. Odmítnutí použití ustanovení cizího předpisu je výjimečné; neodmítne se použití cizího právního řádu jako celku, ale jen toho konkrétního ustanovení, jež vyvolá nepřijatelné důsledky. Výhrada veřejného pořádku se může uplatnit i v oblasti mezinárodního práva procesního, zejména při odepření uznání cizího rozhodnutí a rozhodčího nálezu a provedení procesního úkonu k dožádání z ciziny. Může se jí použít obecně proti právním účinkům, které nastaly v cizině nebo podle zahraničního práva. Výraz „veřejný pořádek“ je běžně používán v právních předpisech Evropské unie a mezinárodních smlouvách bez bližšího vymezení. Veřejným pořádkem se rozumí zásady společenského a státního zřízení České republiky a jejího právního řádu. Je mu třeba rozumět tak, že výhrady veřejného pořádku se má použít, jestliže by se účinky použití cizího předpisu přičily takovým zásadám českého právního řádu, na nichž je nutno bez výhrady trvat, a dobrým mravům.

Podle čl. 12 odst. 1 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Ústava“), stanoví podmínky nabývání a pozbývání státního občanství České republiky zákon. S účinností ode dne 1. 1. 2014 je tímto zákonem zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky), ve znění pozdějších předpisů.

Nabývání státního občanství České republiky narozením upravují ustanovení § 4 - 10 zákona o státním občanství České republiky. Matkou nezletilého [REDAKCE] je britská státní občanka paní [REDAKCE]. Dle ustanovení § 4 zákona o státním občanství České republiky dítě nabývá státní občanství České republiky narozením, je-li v den jeho narození alespoň jeden z rodičů státním občanem České republiky. Citované ustanovení však dopadá pouze na děti narozené z manželství a děti, jejichž matkou je občanka České republiky. Na děti

narozené mimo manželství, jejichž matkou je cizí státní občanka dopadají ustanovení § 6 - 7 zákona o státním občanství České republiky upravující nabývání státního občanství České republiky určením otcovství. K uznání rodičovství paní [REDAKCE] (správní orgán prvního stupně měl zřejmě na mysli uznání rodičovství paní [REDAKCE]) však došlo ve Velké Británii podle britského práva, jež postup při rozhodování v obdobných případech upravuje odlišně (viz část druhá občanského zákoníku - Hlava II, Díl 2 Poměry mezi rodiči a dítětem). Nezletilý nenabyl státní občanství České republiky ani určením otcovství, jelikož otcovství k nezletilému nebylo určeno (§ 6 a § 7 zákona o státním občanství České republiky). S ohledem na skutečnost, že ve Velké Británii nebyl nezletilý paní [REDAKCE] osvojen, ale [REDAKCE] byla do britského rodného listu zapsána jako rodič automaticky podle britských právních norem, nelze aplikovat ani § 9 zákona o státním občanství České republiky, podle něhož „dítě, které bylo osvojeno rozhodnutím orgánu cizího státu a alespoň jedním z osvojitelů je státní občan České republiky, nabývá státní občanství České republiky dnem nabytí právní moci rozhodnutí o uznání osvojení, pokud bylo osvojení v České republice podle zákona o mezinárodním právu soukromém uznáno“. Podle ustanovení § 8 zákona o státním občanství České republiky „dítě nabývá státní občanství České republiky osvojením, k němuž došlo rozhodnutím orgánu České republiky, je-li alespoň jeden z osvojitelů státním občanem České republiky, a to dnem nabytí právní moci rozhodnutí o osvojení“. Správní orgán prvního stupně konstatoval, že žadatelka rozsudek okresního soudu České republiky ve věci osvojení nepředložila.

V závěru napadeného rozhodnutí správní orgán prvního stupně shrnul, že matkou nezletilého je paní [REDAKCE]. Nabytí státního občanství České republiky podle § 4 zákona o státním občanství České republiky nelze aplikovat, jelikož k uznání rodičovství paní [REDAKCE] došlo podle britského práva ve Spojeném království. Britské právo však v této věci postupuje zcela odlišně, než je zakotveno ve stávající české legislativě. Nezletilý nenabyl české občanství ani určením otcovství, ani osvojením. Z tohoto důvodu nelze nezletilému [REDAKCE] vydat osvědčení o státním občanství České republiky.

Rozhodnutí správního orgánu prvního stupně bylo právnímu zástupci žadatelky doručeno prostřednictvím datové schránky dne 2. 3. 2021.

Proti rozhodnutí správního orgánu prvního stupně podala [REDAKCE] prostřednictvím svého právního zástupce dne 12. 3. 2021 včasné odvolání. V odvolání odvolatelka zejména uvedla, že nezletilý nabytí narozením občanství Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku, na jehož území byl počat a narodil se. Odvolatelka společně s matkou nezletilého zastávají názor, že nezletilý nabytí i státní občanství České republiky. Odvolatelka má rovněž za to, že vystoupení Velké Británie z Evropské unie nemá vliv na posouzení otázky nabytí občanství České republiky nezletilým, neboť skutečnosti rozhodné pro nabytí státního občanství České republiky nezletilým nastaly v době, kdy Velká Británie byla členským státem Evropské unie.

Odvolatelka v odvolání přestřela, že důležitým předpokladem pro nabytí státního občanství České republiky v daném případě je rodičovství a jeho uznání na území České republiky.

S ohledem na znění ustanovení § 54 odst. 1 věty první zákona o mezinárodním právu soukromém je pro určení rodičovství k nezletilému rozhodné britské právo, neboť nezletilý nabytí narozením britské občanství. Vznik rodičovství k dítěti narozenému z umělého oplodnění upravuje ve Spojeném království zákon nazvaný Human Fertilisation and Embryology Act 2008. Dle článku 44 cit. předpisu se v případě že k umělému oplodnění dochází v páru tvořeném dvěma ženami, které nežijí ani v manželství, ani v registrovaném partnerství, za druhého rodiče dítěte považuje partnerka matky, jestliže obě ženy s umělým oplodněním souhlasily. Což se v daném případě stalo a odpovídající souhlasy byly správnímu orgánu doloženy. Dle britského práva je tak odvolatelka druhým rodičem nezletilého. S ohledem na skutečnost, že dle českého zákona o mezinárodním právu soukromém se má na posouzení rodičovství použít práva státu, jehož občanem byl nezletilý v době narození, pak nejsou na místě odvolávky na ustanovení občanského zákoníku o určování rodičovství, neboť ustanovení občanského zákoníku o určování rodičovství nemohla být s ohledem na znění zákona o mezinárodním právu soukromém aplikována.

Odvolatelka v odvolání dále konstatovala, že správní orgán prvního stupně odkazoval na ustanovení § 4 – 10 zákona o státním občanství České republiky, a v této souvislosti uvedla, že je pravdou, že v zákoně o státním občanství České republiky není nikde výslovně uvedeno, jakým způsobem nabývá státní občanství České republiky dítě, které se narodilo stejnopohlavnímu páru tvořenému dvěma ženami. Na druhou stranu právní řád České republiky nikde výslovně nezakazuje, že by nemohlo dojít k situaci, kdy se dítě narodí stejnopohlavnímu páru tvořenému dvěma ženami, přičemž obě budou uznávány jako rodiče dítěte, resp. že by takové rodičovství, které bylo legálně založeno v zahraničí, nemohlo být na území České republiky uznáno. Avšak s ohledem na existenci zásady nevytváření mezer v zákoně je nutné uvažovat o tom, které z ustanovení § 4 - 10 zákona o státním občanství České republiky má být uvedený případ aplikováno.

Odvolatelka se dále zamýšlí nad jednotlivými ustanoveními a jejich možnou aplikaci na daný případ. Ustanovení § 4 zákona o státním občanství České republiky považuje odvolatelka za obecné ustanovení, které se aplikuje, pokud některé z následujících ustanovení, která představují ustanovení speciální, nestanoví něco jiného. Ustanovení § 5 zákona o státním občanství České republiky nelze dle názoru odvolatelky aplikovat už jen proto, že se nezletilý nenarodil na území České republiky. Ustanovení § 6 zákona o státním občanství České republiky nelze podle odvolatelky rovněž aplikovat, neboť nezletilý nemá otce státního občana České republiky, jehož otcovství by bylo možné určit rozhodnutím soudu. Ani ustanovení § 7 odst. 1 zákona o státním občanství České republiky není možné podle odvolatelky aplikovat, neboť nezletilý nemá otce státního občana České republiky, jehož otcovství by bylo určeno souhlasným prohlášením rodičů o určení otcovství. Odvolatelka dále uvedla, že ustanovení § 8 a 9 zákona o státním občanství České republiky nelze aplikovat, neboť nedošlo k osvojení nezletilého a ustanovení § 10 zákona o státním občanství České republiky pak nelze aplikovat, neboť nedošlo k nalezení nezletilého na území České republiky. Odvolatelka shrnula, že vzhledem ke skutečnosti, že na nabytí státního občanství České republiky nezletilým nelze aplikovat žádné ze speciálních ustanovení § 5 – 10 zákona o státním občanství České republiky, přičemž ale znění ustanovení § 4 zákona o státním občanství České republiky nezletilým nevyklučuje, neboť pojeň „rodič“ je

nutné vykládat nikoli podle ustanovení občanského zákoníku, nýbrž podle rozhodného práva, kterým je právo Spojeného království. Odvolatelka došla k závěru, že nezletilý nabyl občanství České republiky již narozením. Pokud by tento závěr nebyl akceptovatelný, pak je nutné se zamyslet, zda není na místě analogické použití některého ze speciálních ustanovení obsažených v § 5 - 10 zákona o státním občanství České republiky. V takovém případě se jako neadekvátnější jeví použití ustanovení § 7 odst. 1 zákona o státním občanství České republiky, když analogii k prohlášení o určení otcovství, resp. v tomto případě rodičovství, představují souhlasy matky a odvolatelky k provedení umělého oplodnění, které obsahují i ustanovení o tom, že odvolatelka bude považována za druhého rodiče dítěte, které se z umělého oplodnění narodí.

Odvolatelka dále vznáší argumentaci pro případ, že by byla vznesena výhrada veřejného pořádku. Veřejným pořádkem České republiky není kterékoli ustanovení českého právního řádu, nýbrž jej tvoří jen ta ustanovení, na nichž je nutno bez výhrady trvat, resp. např. se ve smyslu rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 8. 12. 2008, sp. zn. 21 Cdo 4196/2007, musí jednat o „rozpor s veřejným pořádkem takového stupně, který by porušoval základní principy českého právního řádu“. Jako základní principy právního řádu jsou pak vnímány základní principy demokratického právního státu, vyjádřené především v základních ustanoveních Ústavy a usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Listina“), veškerá ustanovení Listiny a dále obecné právní principy jednotlivých právních odvětví. Za součást veřejného pořádku nejsou přitom právní naukou považována ani veškerá kogentní ustanovení českého právního řádu. Navíc samotné chápání všech kogentních ustanovení českého právního řádu jako součásti veřejného pořádku by mohlo vést až k absurdním závěrům.

Odvolatelka k otázce veřejného pořádku dále cituje usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 30 Cdo 3157/2013. Pro srovnání k otázce neexistence rozporu osvojení nezletilých stejnopohlavním párem s veřejným pořádkem České republiky odvolatelka odkazuje např. na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 4. 4. 2016, sp. zn. 5 A 185/2012-58-64 a na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 4. 4. 2016, sp. zn. 5 A 186/2012-61. Odvolatelka rovněž zmiňuje nálezy Ústavního soudu ze dne 19. 4. 2001, sp. zn. IV. ÚS 695/2000, v němž Ústavní soud považuje za přední hledisko jakékoliv činnosti týkající se dětí zájem dítěte. Dále odvolatelka k otázce veřejného pořádku a uznání v zahraničí legálně vzniklého rodičovství dvou osob stejného pohlaví odkazuje na nálezy Ústavního soudu ze dne 29. 6. 2017, sp. zn. I. ÚS 3226/16. Úspěšná aplikace výhrady veřejného pořádku tudíž nepřichází v potaz. Pro úplnost odvolatelka v návaznosti na nálezy Ústavního soudu ze dne 29. 6. 2017, sp. zn. I. ÚS 3226/16 uvádí, že následně Nejvyšší soud rozhodl o uznání rodičovství dvou osob stejného pohlaví přinejmenším ve svých rozhodnutích č. j. 28 Ncu 218/2015-10 ze dne 2. 8. 2017, č. j. 28 Ncu 139/2017-11 ze dne 28. 8. 2017, č. j. 28 Ncu 23/2018-8 ze dne 24. 4. 2018, č. j. 28 Ncu 168/2018-12 ze dne 29. 1. 2019, č. j. 20 Ncu 44/2020-13 ze dne 12. 5. 2020, č. j. 20 Ncu 68/2020-10 ze dne 30. 7. 2020 a č. j. 20 Ncu 97/2020-10. Dále odvolatelka poukazuje, že výhrady veřejného pořádku nebylo správními orgány užito v případě, že mělo dojít v České republice k zápisu dvou žen jako rodičů dítěte v případě, že se dítě narodilo za využití umělého

oplození ve Velké Británii, přičemž ženou, která dítě porodila, byla občanka České republiky (viz případ vedený odborem matřika Úřadu městské části Brno-střed č. j. MCBS/2019/0134593/TIN, sp. z. 2330/MCBS/2019/0123210/4). V závěru argumentace týkající se veřejného pořádku odvolatelka zmiňuje např. rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 4. 6. 2020, sp. zn. 82 Nc 701/2020-38, kdy nebylo stejně tak využito výhrady veřejného pořádku v případě uznání rodičovství k dětem lesbických rodičů, o jejichž rodičovství bylo rozhodnuto zahraničním soudním rozhodnutím, které bylo následně uznáno na území České republiky.

Odvolatelka se dále zamýšlí nad následky neuznání jejího rodičovství na území České republiky. Rozhodnutím došlo k zásahu do práv a svobod zaručených ústavním pořádkem České republiky, konkrétně odvolatelka poukazuje na zásah do důstojnosti ve smyslu čl. 1 a 10 Listiny, do rovnosti ve smyslu čl. 1 a 3 odst. 1 Listiny, do práva na rodinný život ve smyslu čl. 10 odst. 2 a čl. 32 Listiny a do práva na soukromý život ve smyslu čl. 10 odst. 2 Listiny. Rozhodnutím dále došlo dle odvolatelky k porušení mezinárodněprávních závazků České republiky a k porušení práva Evropské unie. Konkrétně došlo k porušení zákazu diskriminace ve smyslu čl. 14 Evropské úmluvy, práva na respektování rodinného života ve smyslu čl. 8 Evropské úmluvy a práva na respektování soukromého života ve smyslu čl. 8 Evropské úmluvy. Navíc došlo k porušení Úmluvy o právech dítěte, přinejmenším pak čl. 3 odst. 1, dle kterého musí být předním hlediskem při jakékoliv činnosti týkající se dětí zájem dítěte, a čl. 5 stanovujícího povinnost státu respektovat odpovědnost a práva a povinnosti jeho rodičů, resp. osvojitelů jako zákonných zástupců.

Jednotlivá práva a svobody, které měly být porušeny, odvolatelka dále rozvádí. Rozhodnutím podle odvolatelky došlo k zásahu do důstojnosti její a matky nezletilého, jakož i do důstojnosti nezletilého, neboť by bylo rozhodováno čistě na základě sexuální orientace, aniž by bylo přihlíženo k jejich lidským kvalitám, schopnostem, dovednostem a možnostem, a aniž by byla respektována skutečně žitá realita jejich rodinného života. Odvolatelka uvádí, že preambule Listiny prohlašuje lidskou důstojnost za nedotknutelnou. Dále k postavení jedince odvolatelka cituje z nálezu Ústavního soudu ze dne 13. 12. 2007, sp. zn. II. ÚS 2630/07, a rovněž z nálezu Ústavního soudu ze dne 6. 6. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 42/04, a z nálezu Ústavního soudu ze dne 12. 3. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 83/06. Dále se odvolatelka vyjadřuje názor, že rozhodnutím došlo k porušení zákazu diskriminace stanovenému v čl. 3 odst. 1 Listiny a v čl. 14 Evropské úmluvy a je tedy v rozporu i s mezinárodní smlouvou dle čl. 10 Ústavy. Ústavní soud obecně vykládá porušení zákazu diskriminace jako zacházení s různými subjekty, které se nacházejí ve stejné nebo srovnatelné situaci, rozdílným způsobem, aniž by existovaly objektivní a rozumné důvody pro uplatněný rozdílný přístup (nález Ústavního soudu ze dne 16. 10. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 53/04). Přestože kritérium sexuální orientace není v čl. 14 Evropské úmluvy výslovně zmíněno, zákaz takové diskriminace vychází z judikatury Evropského soudu pro lidská práva, např. ve věci Keegan v. Irsko č. 16969/90 ze dne 25. 6. 1999, ve věci Salgueiro da Silva Mouta v. Portugalsko č. 33290/96 ze dne 21. 12. 1999, ve věci E. B. v. Francie č. 43546/02 ze dne 22. 1. 2008 či ve věci X a ostatní v. Rakousko č. 19010/07 ze dne 19. 2. 2013. Pro úplnost odvolatelka uvádí, že na diskriminaci z důvodu sexuální orientace již výslovně pamatují některé novější předpisy, jako např. čl. 21 Listiny základních práv Evropské unie a z českých vnitrostátních předpisů např. ustanovení § 2 odst. 3 zákona č. 198/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Odvolatelka připomíná, že homosexuálně orientované osoby představovaly a dodnes v české společnosti představují stigmatizovanou skupinu. Ke zrušení trestnosti homosexuality na území České republiky došlo s účinkem ode dne 1. 1. 1962. Přesto však v roce 2012 stále ještě 23 % dotázaných Centru pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu Akademie věd České republiky odpovědělo, že by nechtělo mít za sousedy lidi s homosexuální orientací. Dle Evropského soudu pro lidská práva je prostor států pro omezení základního práva určité zranitelné skupiny ve společnosti, která byla v minulosti významně diskriminována, výrazně užší a státy musí mít pro taková omezení velmi vážné důvody. Stejně tak znevýhodněnou a zranitelnou skupinou jsou děti vychovávané rodiči s homosexuální orientací. Pokud jde o rozsah práv, jsou děti vychovávané stejnopohlavními páry znevýhodněny oproti dětem vychovávaným heterosexuálními páry v tom směru, že české právo v podstatě nezná rodičovství dvou osob stejného pohlaví a dle českého práva bývá za rodiče považován zpravidla jen jeden z rodičů. Odvocatelka dále zmiňuje případy, kdy jsou děti vychovávány stejnopohlavními páry, jejichž rodičovství je na území České republiky uznáváno, např. děti rodičů, z nichž některý prošel změnou pohlaví nebo děti, k jejichž osvojení došlo legálně v zahraničí, přičemž následně došlo k uznání osvojení v České republice anebo děti rodičů, jejichž rodičovství bylo v zahraničí legálně založeno náhradním mateřstvím.

Odvocatelka dále uvádí, že pokud by mělo dojít k zásahu do rodinného života, pak je zapotřebí, aby rodinný vztah již existoval, přičemž samotné přání založit rodinu pod ochranu rodinného života nespadá. Evropský soud pro lidská práva vytvořil ucelenou judikaturu, dle které soužití osob stejného pohlaví pod ochranu rodinného života spadá, např. rozsudek Evropského soudu pro lidská práva Schalk a Kopf proti Rakousku č. 30141/04 ze dne 24. 6. 2010. Charakter rodinného života má již samotné soužití odvocatelky a matky nezletilého, natož pak soužití odvocatelky a matky nezletilého s nezletilým. Odmítání uznání rodičovství odvocatelky by bylo projevem nerespektování fakticky žité sociální situace nezletilého, matky nezletilého a odvocatelky a ve Velké Británii legálně vzniklé situace právní. Odvocatelka konstatuje, že napadené rozhodnutí znamená zásah do soukromého života, především nezletilého. Zmínit lze například problematiku státního občanství a status nezletilého coby dědice odvocatelky (a to dokonce dědice nepominutelného). V této souvislosti odvocatelka zmiňuje rozsudky Evropského soudu pro lidská práva ze dne 26. 9. 2014 ve věci Mennesson proti Francii č. 65192/11 a Labassee proti Francii č. 65941/11. Vzhledem k obsahu rozhodnutí není oficiálně prozatím možné na nezletilého pohlížet jako na občana České republiky. Odvocatelka uvedla, že pokud by chtěla s nezletilým za této situace pobývat v České republice, pak budou pro nezletilého platit pravidla o pobytu cizinců na území České republiky. Navíc se na nezletilého nebudou vztahovat ani zmírňující pravidla platící pro rodinné příslušníky občana Evropské unie, neboť nezletilý se nevejde do definice rodinného příslušníka občana Evropské unie obsažené v § 15 zákona č. 326/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů. A pokud by v budoucnu nezletilý chtěl usilovat o nabytí státního občanství České republiky, pak přichází v úvahu pouze jeho nabytí udělením. Zákon o státním občanství České republiky však předpokládá splnění řady podmínek, např. podmínka trvalého pobytu na území České republiky po určitou dobu či znalost českého jazyka a reálií. Na udělení státního občanství není právní nárok. Odvocatelka dále uvedla, že v případě uznání jejího rodičovství a usazení rodiny v České republice by nezletilý byl účasten na veřejném zdravotním pojištění, jež by za něj navíc hradil stát. Pokud by její rodičovství

uznáno nebylo, bylo by třeba sjednávat pro dobu pobytu nezletilého na území České republiky komerční zdravotní pojištění. Rozhodnutí tudíž zasahuje i do vlastnického práva nezletilého, resp. jeho zákonných zástupců. Odvolatelka dále finanční stránku rozvádí, zmiňuje nejistou pozici vzájemné vyživovací povinnosti a také oblast daní. V důsledku rozhodnutí by navíc nezletilému v případě úmrtí odvolatelky navíc nenáležel ani nárok na sirotčí důchod podle českého práva. Odvolatelka poukazuje na nepříznivý demografický vývoj v České republice a na skutečnost, že se Česká republika připravuje o občana, který by do budoucna mohl být velmi perspektivní. Navíc tímto Česká republika výrazně negativním způsobem ovlivňuje rozhodování o návratu s rodinou do České republiky.

Odvolatelka v závěru odvolání uvádí, že odmítnutím uznat její právně-příbuzenský vztah s nezletilým došlo k odepření českého státního občanství pro nezletilého. Odvolatelka konstatuje, že sice neexistuje právo na státní občanství, na druhou stranu však je státní občanství součástí identity jedince. Rozhodnutí též vedlo k zpochybnění postavení nezletilého coby dědice odvolatelky v první dědické třídě. Odvolatelka se domnívá, že rozhodnutím došlo i k zásahu do svobody volného pohybu občanů Evropské unie, neboť ji české právo de facto nutí k tomu, aby se území České republiky vyhýbala. Odvolatelka na základě shora uvedených skutečností navrhuje, aby odvolací správní orgán napadené rozhodnutí zrušil a vrátil věc správnímu orgánu prvního stupně za účelem vystavení osvědčení o státním občanství České republiky nezletilému.

Odbor živnostenský a občanskosprávní Magistrátu hlavního města Prahy přezkoumal soulad odvoláním napadeného rozhodnutí správního orgánu prvního stupně a řízení, které vydání usnesení předcházelo, s právními předpisy. Správnost odvoláním napadeného rozhodnutí správního orgánu prvního stupně byla přezkoumána v rozsahu námitek uvedených v odvolání, v souladu s ustanovením § 89 odst. 2 správního řádu. Po tomto přezkoumání odvolací správní orgán dospěl k následujícím závěrům.

Ze spisového materiálu vedeného v předmětné věci vyplývá, že se nezletilý [REDAKCE] [REDAKCE] narodil dne [REDAKCE] v [REDAKCE] – Spojené království. V rodném listu nezletilého, vydaném britskými úřady, je v oddíle matka uvedena britská státní občanka [REDAKCE] [REDAKCE]. Česká státní občanka [REDAKCE] je uvedena v rodném listu nezletilého v oddíle rodič. Matka nezletilého [REDAKCE] neuzavřela s odvolatelkou [REDAKCE] registrované partnerství, ani manželství.

Ze souhlasu odvolatelky ze dne 7. 8. 2017 s tím, aby se stala zákonným rodičem dítěte [REDAKCE] [REDAKCE], a rovněž ze souhlasu matky nezletilého [REDAKCE] ze dne 7. 8. 2017 s tím, aby se odvolatelka stala zákonným rodičem jejího dítěte (dále jen „Souhlasy“), vyplývá, že podle britského zákona o lidské fertilizaci a embryologii z roku 2008 (the Human Fertilisation and Embryology Act 2008) může být osoba, která není v manželství nebo v registrovaném partnerství zákonným rodičem dítěte narozeného v důsledku léčby partnerky za předpokladu, že obě partnerky poskytnou písemný souhlas vyplněním předmětného formuláře. Je třeba tak učinit před přenosem spermií, vajíčka nebo embrya. Odvolací správní orgán konstatuje, že ověřil na veřejně dostupném zdroji (<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2008/22/section/44>) znění

článku 44 the Human Fertilisation and Embryology Act 2008, který byl v Souhlasech citován. Rovněž ověřil skutečnost, že cit. článek nebyl od roku 2009 až dosud novelizován.

Vzhledem ke skutečnosti, že se nezletilý narodil dne [REDAKCE], tj. více než 9 měsíců po podepsání Souhlasů, je podle britského práva odvolatelka považována za zákonného rodiče nezletilého. Ze skutečnosti, že byla odvolatelka po narození nezletilého zapsána na základě oznámení podepsaného matkou nezletilého i odvolatelkou do rodného listu nezletilého jako jeho rodič, lze pak usuzovat, že Souhlasy nebyly po jejich poskytnutí odvolány.

Souhlasy byly odvolatelkou předloženy ve fotokopiích, jejichž shodu s originály potvrdila manažerka laboratoře, ve které jsou uloženy. K Souhlasům jsou připojeny úřední překlady do českého jazyka. Z důvodu soukromoprávní povahy listin nejsou a nemohou být k Souhlasům připojeny ověřovací doložky Apostille. Nepřipojení příslušných vyšších ověření k Souhlasům však nesnižuje důkazní hodnotu těchto listin a lze tedy považovat za prokázané, že odvolatelka poskytla s rodičovstvím k nezletilému narozenému z umělého oplodnění souhlas a současně, že matka nezletilého poskytla souhlas s tím, aby se odvolatelka stala zákonným rodičem nezletilého.

Správní orgán prvního stupně v předmětném zamítavém rozhodnutí naznačuje uplatnění tzv. výhrady veřejného pořádku ve vztahu k aplikaci britského právního řádu umožňující určit rodičovství k dítěti osobou stejného pohlaví.

Odvolací správní orgán však s ohledem na nález Ústavního soudu ze dne 29. 6. 2017, sp. zn. ÚS 3226/16, konstatuje, že výhrada veřejného pořádku ve vztahu k ustanovení § 54 odst. 3 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů není na místě. Z cit. nálezu vyplývá, že „státy nemohou opomíjet právní status vytvořený v jiné zemi, na základě kterého existuje rodinný život ve smyslu čl. 8 Úmluvy“. Poskytnutím Souhlasů odvolatelky a matky nezletilého podle britského práva byl tedy bezpochyby konstituován rodičovský vztah odvolatelky k nezletilému [REDAKCE]. Tento právní vztah je třeba akceptovat i na území České republiky.

Podle ustanovení § 64 zákona o státním občanství České republiky se při posuzování, zda fyzická osoba je nebo byla českým státním občanem, československým státním občanem, státním občanem Československé federativní republiky nebo České a Slovenské Federativní Republiky, postupuje podle právních předpisů účinných v době, kdy mělo dojít k nabytí nebo pozbytí státního občanství této osoby.

Podle ustanovení § 4 zákona o státním občanství České republiky dítě nabývá státní občanství České republiky narozením, je-li v den jeho narození alespoň jeden z rodičů státním občanem České republiky.

Pro posouzení nabytí státního občanství České republiky nezletilým podle § 4 zákona o státním občanství České republiky je tedy rozhodná skutečnost, zda byla odvolatelka považována za rodiče nezletilého již v okamžiku jeho narození. Jak bylo uvedeno výše, z informací obsažených

v Souhlasech vyplývá, že podle britského práva byla odvolatelka považována za rodiče dítěte na základě skutečnosti, že spolu s matkou nezletilého před jejím umělým oplodněním poskytly s rodičovstvím odvolatelky souhlas. Z tohoto lze usuzovat, že odvolatelka byla pokládána za rodiče nezletilého ex lege již v okamžiku jeho narození, nikoliv až později určením rodičovství. Nezletilý proto nabytí státní občanství České republiky podle ustanovení § 4 zákona o státním občanství České republiky, neboť v okamžiku jeho narození byl jeden z jeho rodičů státním občanem České republiky.

Na základě shora uvedeného proto dospěl odvolací správní orgán k závěru, že správní orgán prvního stupně nepostupoval zcela správně, když se nezabýval souhlasem odvolatelky a souhlasem matky nezletilého s rodičovstvím české státní občanky [REDAKCE]. Tato skutečnost společně s předmětnou britskou právní úpravou však má zásadní vliv na posouzení státního občanství České republiky nezletilým podle zákona o státním občanství České republiky. Jak již bylo shora konstatováno, nezletilý [REDAKCE] nabytí narozením podle ustanovení § 4 zákona o státním občanství České republiky státní občanství České republiky. Podmínky pro vydání osvědčení o státním občanství České republiky jsou proto splněny a správnímu orgánu prvního stupně nic nebrání vydat paní [REDAKCE] osvědčení o státním občanství České republiky pro nezletilého. Ze shora uvedených důvodů byl odvolací správní orgán nucen napadené rozhodnutí zrušit a věc vrátit správnímu orgánu prvního stupně k novému projednání.

Odvolací správní orgán pro úplnost dodává, že podle ustanovení § 90 odst. 1 písm. b) správního řádu je správní orgán prvního stupně při novém projednání věci vázán právním názorem vysloveným v odůvodnění tohoto rozhodnutí.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí se podle ustanovení § 91 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění, nelze dále odvolat.

Mgr. Pavel Štefaňák

vedoucí oddělení správních činností a správního trestání
odboru živnostenského a občanskosprávního Magistrátu hlavního města Prahy
podepsáno elektronicky